

matematično-statističnega ogrodja izračunavanja lesnih zalog sestojev s pomočjo tarifnih modelov. Kar je bil pred šestdesetimi leti in je v večji meri še danes način inventarizacije slovenskih gozdov. Za več drevesnih vrst je sestavil dvovhodne deblovnice, sestavil je tudi normative za naše kmečke (prebiralne) gozdove. Med mnogimi mono grafijami je treba posebej navesti Gozdarski priročnik, ki je še po desetletjih glavni strokovni pomočnik operativnim strokovnjakom. Za publikacijo Merjenje gozdnih sestojev in njihovega potenciala, mu je bila podeljena Jesenkova nagrada – najvišje naravoslovno priznanje.

Martin Čokl je bil prvi urednik znanstvenih in raziskovalnih izdaj na gozdarskem inštitutu in gozdarski fakulteti. Kot poznavalec gozdarske strokovne misli in besede, je bil verodostojni član gozdarske terminološke komisije. Ko je odhajal v pokoj, je prejel še republiški Red z bronastim vencem. Navedena družbena priznanja (in še mnoga druga) mu je podelila izključno gozdarska stroka.

Njegova matematika je vedno pripadala gozdu, ničemer in nikomur drugemu. Doma v kleti je imel svoj laboratorij, v katerem je sproščal nagnjenja in veselje do izumiteljstva. Tu je nastalo orodje za pridobivanje smole, drevesni višinomer in kot zadnji in najkompletnejši merilni pripomoček – Gozdarski polimeter, ki ga je patentiral na Zveznem patentnem uradu v Beogradu.

Ta tehnicistični oris Čoklove življenjske podobe je le delen, torej nepopolen. Ne govori o čustvenem delu te podobe. V tej zvezi mi v spominu odzvanja pogovor z neko neznano ženicco v njegovi rojstni Zibiki na Kozjanskem, ko me je vprašala: Res, tudi vi ga poznate (namreč Tmčkovega Tineta)? Ah, zlat človek, je nadaljevala. Da, da, ne le učen, tudi zlat je bil naš učitelj in kolega Martin Čokl.

Marko KMECL

Viri.

Goz.V., 2007, št. 7-8, M.: Sto en gozdar v sto letih, 2012, str. 73-78

Književnost

Začetki načrtnega gospodarjenja z gozdovi na Slovenskem – Flameckovi in Lesseckovi načrti za Trnovski gozd ter bovške in tolminske gozdove, 1769–1771

Po nekajletnih prizadevanjih kroga entuziastov je končno izšlo pomembno delo za zgodovino gozda in gozdarstva na Slovenskem, ki pomeni začetek načrtnega gospodarjenja z gozdovi v Sloveniji. To so načrti za Trnovski gozd ter bovške in tolminske gozdove, ki so nastali v obdobju 1769-1771. V publikaciji so faksimile načrtov, zapisanih v gotici, nemški prepisi načrtov ter seveda slovenski prevod. Tako je publikacija dostopna domačinom in tujim zgodovinarjem in vsem zainteresiranim, ki se ukvarjajo z zgodovino gozda in gozdarstva ter zgodovino agrarne rabe na Slovenskem. Avtorja načrtov sta bila Franz Flameck in Johann Karl Lesseck; prvi je bil znan tudi kot avtor zemljevida Dunajskega gozda iz leta 1759. Za izpeljavo tega pionirskega podviga sta bila pomembna zemlje-

merca - Franz von Grotgger in Anton von Venczely, slednji je v virih omenjen kot pomemben kartograf v deželah habsburške monarhije. Celotno objavljeno gradivo se nanaša na širše goriško območje, ki je

bilo sestavni del habsburške monarhije na mejnem območju z Beneško republiko. Rabo gozdov so do tedaj urejali predvsem administrativno z različnimi predpisi; pomembno vlogo pri tem so imeli gozdni redi in gozdno ogledništvo. Tudi Flameck je v načrtih imenovan kot gozdni oglednik. Vendar njegov načrt za Trnovski gozd (1771) že označujemo kot prehod k načrtnemu gospodarjenju z gozdovi v Sloveniji in s tem tudi za začetek gozdarstva kot strokovnega področja. Taki elementi so opazni pri izmeri in oceni stanja gozdov, določitvi ciljev in odločitvah o prihodnjem ravnanju. Tisto, kar pri oceni, ali gre za pomemben mejnik ali ne, pretehta, je temeljni cilj načrta: »gozd za vse večne čase«. V Flameckovem načrtu je bila namreč ideja trajnostnega gospodarjenja prvič tako izrazito izpostavljena in hkrati podprta z načrtno prihodnjega gospodarjenja. Razlogi, da imajo prav ti gozdovi, ki so takrat pripadali goriškemu okraju, osrednjo vlogo v začetkih načrtnega gospodarjenja na Slovenskem so v njihovi geografski legi: bližina Gorice, pomanjkanje lesa na širšem tržaškem območju, apetiti Benetk, uničeno

gozdno rastje na sosednjem Krasu, potrebe lokalnih fužin in rudnikov in pomanjkanje gozdnih površin zaradi krčenja gozdov za kmetijsko rabo.

Izdaja publikacije je plod dolgoletnih prizadevanj mi zgledega sodelovanja ekspertov različnih področij in z različnih institucij. Vsaka izdaja knjige je po svoje praznik. Izdaja tega dela pa je zaradi simbolnega pomena za slovensko gozdarstvo še toliko pomembnejša, hkrati pa opomnik za razmislek o prihodnjem gospodarjenju z gozdovi v Sloveniji.

Ideja trajnostne rabe naravnih virov, ki je v zadnjih desetletjih pri nas in v svetu aktualna ideja prihodnje družbe, se je torej v trnovskih gozdnih začela uresničevati že pred dobrimi 240 leti!

Knjigo so v sozaložništvu izdali: Gozdarska založba pri Zvezi gozdarstvih društev Slovenije, Zavod za gozdove Slovenije, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire Biotehniške fakultete Univerze Ljubljana.

Prof. dr. Andrej BONČINA,

Mag. Franc PERKO in Edo KOZOROG

Gozdarski vestnik, LETNIK 73•LETO 2015•ŠTEVILKA 1
Gozdarski vestnik, VOLUME 73•YEAR 2015•NUMBER 1
Gozdarski vestnik je na Ministrstvu za kulturo vpisan
v Razvid medijev pod zap. št. 610.
Glavni urednik/Editor in chief
mag. Franc Perko

Uredniški odbor/Editorial board

Jure Beguš, prof. dr. Andrej Bončina, prof. dr. Robert Brus, Dušan Gradišar,
dr. Tine Grebenc, Jošt Jakša, dr. Klemen Jerina, doc. dr. Aleš Kadunc,
doc. dr. Darij Krajčič, prof. dr. Ladislav Paule, prof. dr. Stanislav Sever,
dr. Primož Simončič, Mitja Skudnik, prof. dr. Heinrich Spiecker,
Rafael Vončina, Baldoimir Svetličič, mag. Živan Veselič

Dokumentacijska obdelava/Indexing and classification
Lucija Peršin Arifović

Uredništvo in uprava/Editors address
ZGD Slovenije, Večna pot 2, 1000 Ljubljana, SLOVENIJA
Tel.: +386 01 2007866

E-mail: franc.v.perko@amis.net, zveza.gozd@gmail.com
Domača stran: <http://www.dendro.bf.uni-lj.si/gozdv.html>
TRR NLB d.d. 02053-0018822261

Poština plačana pri pošti 1102 Ljubljana
Letno izide 10 številok/10 issues per year

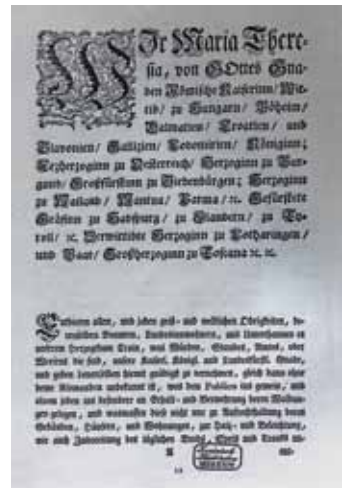
Posamezna številka 7,70 EUR. Letna naročnina:
fizične osebe 33,38 EUR, za dijake in študente
20,86 EUR, pravne osebe 91,80 EUR.

Izdajo številke podprlo/Supported by
Javna agencija za raziskovalno dejavnost
Republike Slovenije

Gozdarski vestnik je eferiran v mednarodnih bibliografskih zbirkah/Abstract from the
journal are comprised in the international bibliographic databases:
CAB Abstract, TREECD, AGRIS, AGRICOLA.

Mnenja avtorjev objavljenih prispevkov nujno ne izražajo stališč založnika niti
uredniškega odbora/Opinions expressed by authors do not necessarily reflect the policy
of the publisher nor the editorial board

Tisk: Euroraster d.o.o. Ljubljana

Vir: Terezijanski gozdni red za Kranjsko, 1771. VTOZD za gozdarstvo, Biotehniška fakulteta, Ljubljana, 1985.